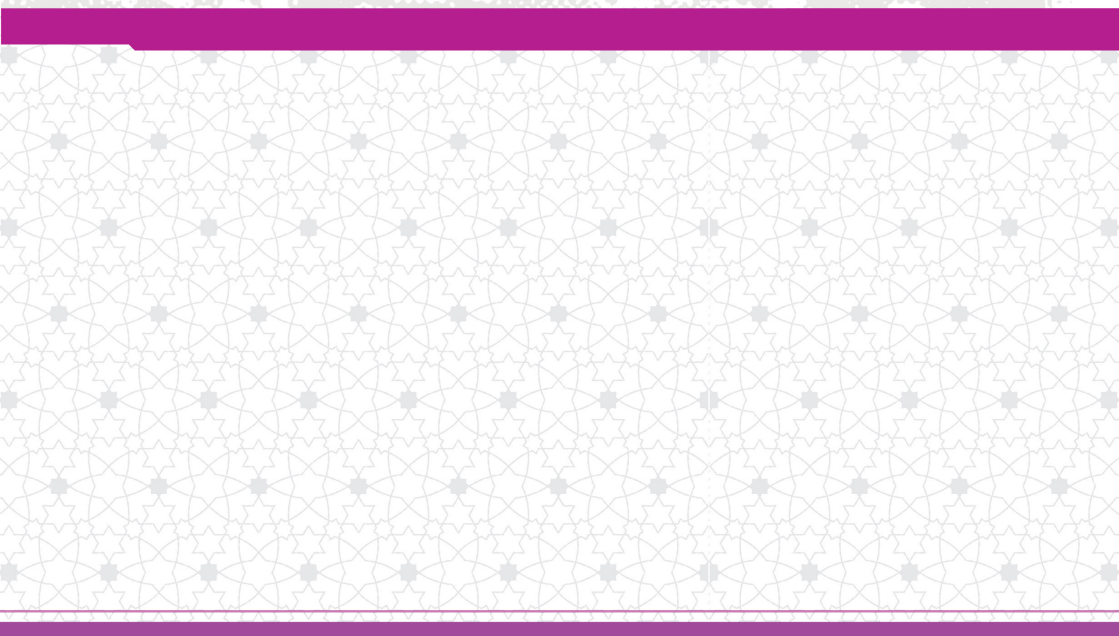

آسیب‌شناسی «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک»

لله الحمد لله الرحمن الرحيم

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۱۲/۱۳

شماره مسلسل: ۱۹۶۵۲

کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

آسیب‌شناسی «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک»

نوع گزارش: طرح و لایحه ، نظارتی ، راهبردی

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه زنان و خانواده)

تهیه و تدوین:

اکرم باجلان

اظهار نظرکننده:

ریحانه رحمانی پور

ناظر علمی:

موسی بیات

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

طراح گرافیک:

سیده فاطمه ابوطالبی

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۲/۱۰/۱

واژه‌های کلیدی:

۱. مشاوره

۲. نهمسران

۳. خانواده

۴. ایرادهای ساختاری

۵. ایرادهای محتوایی

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	خلاصه مدیریتی
۹	۱. مقدمه
۱۰	۲. آسیب شناسی آیین نامه اجرایی
۱۰	۲-۱. ایرادهای ساختاری
۱۲	۲-۲. ایرادهای محتوایی
۱۸	۳. نتیجه گیری و پیشنهاد
۱۸	۳-۱. ایرادهای ساختاری
۱۸	۳-۲. ایرادهای محتوایی
۱۹	آیین نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک مصوب ۱۴۰۲/۰۹/۱۵
۲۱	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۱۰	جدول ۱. مراجع و دستگاههای دارای صلاحیت مجوزدهی به خدمات مشاوره‌ای
۱۳	جدول ۲. مروری بر سیر تدوین و وضع سیاست‌ها مرتبط بر ساماندهی و نظارت

آسیب‌شناسی

«آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوهمسران و در پنج سال اول زندگی مشترک»

چکیده

هدف اصلی «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک»، صلاحیت‌بخشی به «سازمان امور اجتماعی کشور» در «مجوزدهی» به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده در راستای بهره‌مندی خانواده‌های نوپا از خدمات مشاوره‌ای فعال، پیشگیرانه و همراه در پنج سال اول زندگی مشترک است؛ اما این موضوع مهم با توجه به عنوان و قلمرو شمولی که برای مشاوره نوهمسران در آیین‌نامه تعریف و مدنظر قرار گرفته، با ایرادهایی روبه‌روست. ایجاد تشتت در ساختار مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده و ابهام در اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور از مهم‌ترین ایرادهای ساختاری پیش‌روی آیین‌نامه و صلاحیت مجوزدهی به سازمان امور اجتماعی کشور، چشم‌پوشی از تدوین منشور مشاوره خانواده بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی کشور، تعدد مراجع نظارت‌کننده بر حسن اجرای آیین‌نامه، بی‌توجهی به تکلیف دولت بر برنامه‌ریزی در جهت ساماندهی مشاوره خانواده در برنامه هفتم و ناپایداری منابع مالی مشاوره نوهمسران در احکام بودجه‌ای از مهم‌ترین ایرادهای محتوایی این آیین‌نامه به‌شمار می‌آید.

از این رو، با توجه به ایرادهای ساختاری و محتوایی پیشنهاد می‌شود، رئیس مجلس که مسئولیت نظارت بر انطباق آیین‌نامه‌های دولتی با قانون را (با استناد به «قانون نحوه اجرای اصول هشتادوپنجم و یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی» و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی آن قانون) برعهده دارد، براساس اعلام‌نظر از «هیئت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» (براساس فراز پایانی اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی) مبتنی بر مغایرت آیین‌نامه با قوانین/سیاست‌ها، آیین‌نامه اجرایی «مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک» ملغی اعلام نماید.

بیان / شرح مسئله

آیین‌نامه اجرایی «مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک» که به پیشنهاد معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده مورد تصویب هیئت‌وزیران (۱۴۰۲/۹/۱۵) قرار گرفت، در صدد بهره‌مندی خانواده‌های نوپا از خدمات مشاوره‌ای فعال، پیشگیرانه و همراه در پنج سال اول زندگی مشترک است.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

بر اساس مواد آیین‌نامه، اهم ایرادها و مشکلات در متن آیین‌نامه به شرح زیر است:

ایرادهای ساختاری

■ **افزودن بر تشمت و تعارض میان سازمان‌های مجوزدهنده:** بر اساس مواد آیین‌نامه، سازمان امور اجتماعی کشور صلاحیت مجوزدهی به مشاوران و روان‌شناسان خانواده در پنج سال اول زندگی مشترک در کنار سایر سازمان‌ها مانند قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان و ... در حوزه مشاوره خانواده دارا شده است. این واسپاری نه تنها از مشکلات حوزه مشاوره خانواده نمی‌کاهد، بلکه بر تشمت، تعارض و تزاخم بیشتر میان سازمان‌های مجوزدهنده خواهد افزود.

■ **مغایرت آیین‌نامه با اصل هششتاد و پنجم قانون اساسی:** بر اساس این اصل، اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت باید به تصویب مجلس یا توسط کمیسیون‌های داخلی مجلس یا هیئت‌وزیران به تصویب رسد، موضوعی که اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور فاقد آن است و اساسنامه آن به تصویب مراجع ذیصلاح ذکر شده نرسیده است.

ایرادهای محتوایی

■ **عدم پایبندی به سیاست‌های مرتبط با ساماندهی خدمات مشاوره‌ای از دواج و خانواده:** مروری بر سیاست‌های مرتبط با حوزه مشاوره خانواده نشان می‌دهد که سیاست‌های صریح و روشن بر ساماندهی و نظارت بر نظام مشاوره‌ای خانواده تأکید داشته‌اند؛ اما مواد آیین‌نامه نشان می‌دهد که این سیاست‌ها نه تنها مورد نظر قرار نگرفته، بلکه سازمان امور اجتماعی در کنار سایر سازمان‌ها به حوزه تصدیگری مشاوره خانواده نیز وارد شده است.

■ **چشم‌پوشی از تدوین منشور مشاوره خانواده:** بر اساس سند مهندسی فرهنگی، ستاد ملی زن و خانواده باید مبتنی بر ساماندهی، نظارت و پایش مراکز مشاوره از دواج و خانواده، منشور مشاوره خانواده را تدوین می‌کرد. موضوعی که معاونت زنان و خانواده رئیس‌جمهور باید به‌عنوان دبیرخانه ستاد ملی زن و خانواده آن را مدنظر قرار می‌داد.

■ **واسپاری ارزیابی اجرای آیین‌نامه به دو سازمان:** بررسی مواد آیین‌نامه نشان می‌دهد که بر اساس ماده (۱۰) ارزیابی اثربخشی احکام آیین‌نامه بر عهده کارگروه تخصصی شورای اجتماعی کشور و در ماده (۱۴)، نظارت بر حسن اجرای آیین‌نامه بر عهده معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده سپرده شده است.

■ **مغایرت آیین‌نامه با برنامه هفتم توسعه:** به‌منظور ساماندهی و یکپارچه‌سازی نظام مشاوره خانواده در برنامه هفتم دولت مکلف شد تا اقدامات قانونی را در این راستا انجام دهد؛ بررسی متن آیین‌نامه نشان می‌دهد که به این ماده بر نامه‌ای توجه نداشته است.

■ **اجرایی‌سازی مواد آیین‌نامه مبتنی بر اعتبارات ناپایدار:** بررسی بندهای مرتبط با تأمین اعتبارات مالی در نظر گرفته شده در آیین‌نامه نشان می‌دهد که تأمین منابع مالی به درصدی از اعتبارات دستگاه‌هایی گره خورده که مرتبط با حوزه خانواده نبوده و همچنین در موارد مصرف اعتبارات، اشاره‌ای به مشاوره خانواده نیز نشده است.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

بر اساس ایرادهای ساختاری و محتوایی در آیین‌نامه، پیشنهاد می‌شود با استناد به «آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اجرای اصول هشتاد و پنج و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی»، بررسی آیین‌نامه به «هیئت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» واگذار شود تا هیئت، نظر مغایرت یا عدم مغایرت آیین‌نامه را جهت اتخاذ تصمیم به اطلاع رئیس مجلس رساند. در صورت مغایرت، رئیس مجلس شورای اسلامی با اختیاراتی که ماده واحد و تبصره «۴» الحاقی به «قانون نحوه اجرای اصول هشتاد و پنج و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی» و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی آن قانون به ایشان واگذار کرده است، آیین‌نامه اجرایی «مشاوره نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک» را می‌تواند ملغی اعلام نماید.

۱. مقدمه

نهاد خانواده در سال‌های اخیر، تحولات بسیاری را تجربه کرده است. این تحولات سیاست‌گذاران دغدغه‌مند را بر آن داشت تا به تحلیل مسائل خانواده و ارائه راهکارهایی برای رفع مشکل آن بپردازند. یکی از مباحثی که در سیاست‌ها، به‌ویژه از ابتدای دهه ۱۳۸۰ مطرح بوده، استفاده از ظرفیت‌هایی همچون راهنمایی روان‌شناسان و مشاوران برای فراهم‌سازی فرصت‌هایی برای انتخاب آگاهانه در ازدواج و همچنین افزایش مهارت‌های همسران، پیش و پس از ازدواج و در کاهش طلاق است، اما آنچه که موازی با سیاست‌های توصیه‌ای و حمایتی از این خدمات، تأکید شده سیاست‌هایی صریح و روشن مبنی بر ساماندهی و نظارت بر این فعالیت‌هاست که بارها در سیاست‌های مختلف^۱ مورد تصریح قرار گرفته است. بر همین اساس هیئت‌وزیران به پیشنهاد معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده، «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک» را در ۱۴ ماده مورخ ۱۴۰۲/۹/۱۵ به تصویب رسانده است، اما این آیین‌نامه دارای ایرادهایی است که در ادامه به آسیب‌شناسی و اظهار نظر کارشناسی در خصوص آن پرداخته می‌شود.

۱. برای مثال: قانون تسهیل ازدواج (مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷): اجرای طرح جامع آموزش و مشاوره قبل و بعد از ازدواج؛ قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵): ساماندهی و اعتباربخشی به مراکز مشاوره؛ قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱): ایجاد مراکز مشاوره خانوادگی در کنار دادگاه‌های خانواده؛ سند مهندسی فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۹۲/۳/۸): توسعه کمی، ارتقای کیفی و اصلاح و ساماندهی و نظارت و پایش مراکز مشاوره خانواده؛ سیاست کلی جمعیت (مصوب ۱۳۹۳/۲/۳): ارائه خدمات مشاوره‌ای بر مبنای فرهنگ و ارزش‌های اسلامی - ایرانی؛ سیاست‌های کلی خانواده (مصوب ۱۳۹۵/۶/۱۳): ساماندهی نظام مشاوره‌ای و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده و تسهیل دسترسی به آن بر اساس مبانی اسلامی - ایرانی در جهت استحکام خانواده؛ قانون برنامه ششم توسعه (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴): برخورداری خدمات مشاوره و روان‌شناسی از تسهیلات و مزایای بیمه‌های پایه و تکمیلی.

۲. آسیب‌شناسی آیین‌نامه اجرایی

۱-۲. ایرادهای ساختاری

هدف اصلی این آیین‌نامه،^۱ صلاحیت‌بخشی به سازمان امور اجتماعی کشور در «مجوزدهی» و «اعتباربخشی» به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده تنها در ارائه خدمات مشاوره‌ای در پنج سال اول زندگی مشترک است، اما این موضوع بسیار مهم، نه تنها به خوبی تبیین نشده، بلکه با توجه به عنوان و قلمرو شمولی که در آیین‌نامه تعریف و مدنظر قرار گرفته، با نواقص و نارسایی‌های نیز مواجه است. برای احراز بهتر موضوع، در ادامه به دو ایراد اصلی ساختاری آن اشاره شده است:

۱-۱-۲. افزودن سازمان دیگری در صلاحیت‌بخشی به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده

سیر تدوین و وضع سیاست‌های مرتبط با ارائه خدمات روان‌شناسی و مشاوره نشان می‌دهد در طی سال‌های مختلف مراجع سیاستگذار (شورای عالی انقلاب فرهنگی، قوه مقننه، هیئت‌وزیران و...) قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی و سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره (جدول ۱) دخیل در «مجوزدهی» و «اعتباربخشی» به خدمات روان‌شناسی و مشاوره در حوزه خانواده دانسته‌اند.

جدول ۱. مراجع و دستگاه‌های دارای صلاحیت مجوزدهی به خدمات مشاوره‌ای

مرجع تصویب	متن سیاستی
مجلس شورای اسلامی	<p>قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت: ماده (۲۶) - محول شدن صدور مجوز مراکز خدمات مشاوره‌ای اجتماعی به سازمان بهزیستی (۱۳۸۰/۱۰/۲۶).</p> <p>قانون تشکیل سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره (۱۳۸۲/۲/۹).</p> <p>قانون حمایت خانواده: موظف نمودن قوه قضائیه به ایجاد مراکز مشاوره خانوادگی در کنار دادگاه‌های خانواده و ارجاع زوجین متقاضی طلاق توافقی به مشاوره با استفاده از ظرفیت سازمان بهزیستی (۱۳۹۱/۱۲/۱).</p> <p>قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور: ماده (۵۷) بند «پ» قسمت «۸» - سازمان بهزیستی متولی سلامت اجتماعی کشور با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مرجع صدور پروانه تأسیس و فعالیت مراکز خدمات مشاوره اجتماعی و روان‌شناختی (۱۳۹۵/۱۱/۱۰).</p> <p>قانون برنامه ششم توسعه: ماده (۱۰۴) بند «الف» - مکلف نمودن سازمان بهزیستی به کنترل و کاهش نرخ طلاق به میزان بیست‌درصد سال پایه در طول اجرای قانون برنامه از طریق مرکز فوریت‌های اجتماعی و مددکاری و مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی (۱۳۹۵/۱۲/۱۴).</p> <p>قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان: جز «۱۰» بند «پ» ماده (۴) - حمایت و توانمندسازی جوانان با ایجاد مراکز تخصصی مشاوره ازدواج و خانواده در راستای تحقق سیاست‌های کلی جمعیت (۱۳۹۹/۶/۱۶).</p>

۱. در این گزارش منظور از آیین‌نامه، «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک» است.

مرجع تصویب	متن سیاستی
شورای عالی انقلاب فرهنگی	اهداف، سیاست‌ها و وظایف و اساسنامه شورای عالی جوانان: بند (۸) ماده (۳) - حمایت از ایجاد و توسعه واحدهای مشاوره‌ای (۱۳۷۱/۵/۶).
شورای عالی جوانان	کلیات و آیین نامه مراکز خدمات مشاوره‌ای: نحوه صدور مجوز مراکز خدمات مشاوره‌ای و تشکیل شورای هماهنگی در سازمان ملی جوانان (۱۳۸۴/۸/۴).
هیئت وزیران	آیین نامه ساماندهی و اعتباربخشی مراکز مشاوره: محول شدن صدور مجوز مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده به وزارت ورزش و جوانان و مراکز مشاوره اجتماعی به سازمان بهزیستی (۱۳۹۱/۷/۲۳) (اجرایی نشد).
رئیس قوه قضائیه	آیین نامه اجرایی «دستورالعمل نحوه تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده» در قوه قضائیه (۱۳۹۶/۱۲/۲۱).

این در حالی است که بررسی فرایند اعتباربخشی و باز آفرینی ساماندهی و نظارت بر فعالیت مشاوران و روان شناسان خانواده که آیین نامه به آن پرداخته، نشان می دهد که شورای اجتماعی کشور در رأس این مجموعه قرار گرفته^۱ و ذیل آن از سازمان امور اجتماعی نام برده شده که در حکم دبیرخانه شورا و وظایفی همچون تدوین شیوه نامه اجرایی، راه اندازی سامانه، استفاده از ظرفیت دستگاه های فعال در عرصه مشاوره خانواده، اعتبار سنجی، رتبه بندی، به روز رسانی دانش و مهارت مشاوران و روان شناسان و...^۲ را تنها برای مشاوره در پنج سال اول زندگی مشترک بر عهده دارد. بنابراین مکلف کردن دستگاهی تنها برای پنج سال ابتدای زندگی مشترک در کنار سایر دستگاه ها همچون وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی، سازمان نظام روان شناسی و مشاوره و قوه قضائیه که با استناد به متن قوانین در حوزه مشاوره ازدواج و خانواده (جدول ۱) تکالیفی بر عهده دارند، نه تنها از مشکلات کنونی نمی کاهد، بلکه پیش بینی می شود این واسطاری مجدد صلاحیت بخشی به فعالیت مشاوران و روان شناسان خانواده بر موزای کاری، تشتت، تعارض

۱. ماده (۱۳) آیین نامه: شیوه نامه اجرایی این آیین نامه شامل ضوابط تشخیص صلاحیت عمومی و تخصصی مشاوران همکار و نحوه اولویت بندی زوجین بر اساس ویژگی ها و درخواست ها و ترتیب ارائه مشاوره در بستر زیر سامانه ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه در چارچوب قوانین توسط سازمان امور اجتماعی کشور تهیه می شود و به تصویب شورای اجتماعی کشور می رسد.

ماده (۱۰) آیین نامه: نظارت بر نحوه تدوین محتواهای آموزشی، تدوین دستورالعمل های راهنمایی و مشاوره و ارزیابی زوجین، نظارت بر نحوه ارائه خدمات مشاوران همکار، نحوه باز آموزی مشاوران و نیز ارزیابی اثربخشی احکام آیین نامه، بر عهده شورای اجتماعی کشور است که از طریق کارگروه تخصصی مربوط انجام می پذیرد.

۲. تبصره ماده (۲): سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور، سازمان نظام روان شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران مرکز مدیریت حوزه های علمیه و سایر دستگاه های اجرایی ذی ربط، احکام این آیین نامه را در سال اول در استان های قم و سمنان و از سال دوم به بعد در دیگر استان های کشور از محل اعتبارات مربوط، اجرا نماید.

ماده (۸): سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است علاوه بر ارائه خدمات مشاوره اختصاصی به زوجین، دوره های آموزشی در زمینه بهبود روابط زوجین را با استفاده از ظرفیت مشاوران همکار در بستر زیر سامانه برگزار نماید.

و تزامم اختیارات و کارکردهای سایر دستگاه‌های مجوزدهنده نیز بیفزاید.

۲-۱-۲. وضعیت مبهم اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور

همان‌طور که بررسی آیین‌نامه نشان می‌دهد اموری همچون راه‌اندازی زیرسامانه، سنجش و تأیید صلاحیت عمومی و تخصصی مشاوران و روان‌شناسان، پیش‌بینی تمهیدات لازم جهت بهره‌مندی از ظرفیت‌های مردمی و جهادی، به‌روزرسانی دانش و مهارت مشاوران و روان‌شناسان و... به سازمان امور اجتماعی کشور سپرده شده و این درحالی است که سازمان امور اجتماعی کشور فاقد اساسنامه بوده و وضعیت سازمان مذکور از لحاظ اساسنامه‌ای دارای ابهام است. زیرا مطابق با اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی^۱ اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت باید به تصویب مجلس برسد و یا اینکه پس از تفویض مجلس، توسط کمیسیون‌های داخلی مجلس یا هیئت‌وزیران تصویب شود، اما اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور تاکنون به تصویب مجلس یا مراجع ذی‌صلاح نرسیده و بنابراین وضعیت اساسنامه آن مشخص نیست، بنابراین به کار بردن نام این سازمان و اعطای تکالیفی به آن، دارای ابهام است و شائبه مغایرت با اصل هشتاد و پنجم را دارد.

۲-۲. ایرادهای محتوایی^۲

لازمه اجرای صحیح هر قانون و مصوبه تدوین متن شفاف، عملیاتی و دارای ضمانت اجرایی مناسب است. علی‌رغم مشارکت دستگاه‌های اجرایی فعال در مجوزدهی و اعتباربخشی به فعالیت روان‌شناسان و مشاوران در جلسات مرتبط با آیین‌نامه، اما متن آن دارای ایرادهای محتوایی است که در ادامه به آنها اشاره شده است.

۲-۱-۲. عدم پایبندی به اجرای سیاست‌های مرتبط با ساماندهی خدمات مشاوره‌ای

ازدواج و خانواده

مروری بر سیاست‌های مصوب (جدول ۲) در طی سال‌های مختلف نشان می‌دهد که آنچه که مزایای ازدواج با سیاست‌های توصیه‌ای و حمایتی بر توسعه کمی و کیفی خدمات مشاوره‌ای ازدواج و خانواده پیش‌رفته، سیاست‌هایی صریح و روشن مبنی بر ساماندهی و نظارت بر این فعالیت‌هاست. زیرا قلمرو حوزه ساماندهی و نظارت به میزانی است که از سویی سبب اعتباربخشی به مراکز

۱. سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند، ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود.
۲. ایرادهای محتوایی از موضوعات راجع به نحوه ترتیب مطالب یعنی فصل‌بندی آنها تا رعایت اصول نگارش قانونی و ادبی را شامل می‌شود.

روان شناسی و مشاوره شده و از سوی دیگر، سبب فرهنگ سازی و تشویق و ترغیب خانواده ها به استفاده از خدمات روان شناسی و مشاوره ای در اختلافات خانوادگی می شود.

جدول ۲. مروری بر سیر تدوین و وضع سیاست ها مر تبط بر ساماندهی و نظارت

عنوان	مرجع تصویب	متن سیاستی
آیین نامه اجرایی ماده (۱۵۷) قانون برنامه سوم توسعه (تعیین وظایف مرکز ملی جوانان) (مصوب ۱۳۷۹/۹/۲).	هیئت وزیران	ماده (۴) بند (ح) - ساماندهی و نظارت بر مراکز خدمات مشاوره ای و اطلاع رسانی جوانان
قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵)	مجلس شورای اسلامی	ماده (۴۳) - ساماندهی و اعتباربخشی به مراکز مشاوره با آیین نامه هیئت وزیران
آیین نامه ساماندهی و اعتباربخشی مراکز مشاوره (مصوب ۱۳۹۱/۷/۲۳)	هیئت وزیران	محول شدن صدور مجوز مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده به وزارت ورزش و جوانان و مراکز مشاوره اجتماعی به سازمان بهزیستی
سند مهندسی فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۹۲/۳/۸)	شورای عالی انقلاب فرهنگی	راهبرد کلان سوم - اقدامات ملی: ۱۱- تدوین منشور مشاوره خانواده و توسعه کمی، ارتقای کیفی و اصلاح و ساماندهی و نظارت و پایش مراکز مشاوره و خانواده و خدمات اجتماعی مبتنی بر روش ها و فنون اسلامی مشاوره
سیاست های کلی خانواده (مصوب ۱۳۹۵/۶/۱۳)	رهبر معظم انقلاب اسلامی	ساماندهی نظام مشاوره ای و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده و تسهیل دسترسی به آن براساس مبانی اسلامی - ایرانی در جهت استحکام خانواده

بنابر این از هیئت وزیران انتظار می رفت در آیین نامه با توجه به سیاست های مصوب (جدول ۲) به ایجاد ساز و کارهایی برای هماهنگی بین سازمان ها و نهادهای مجوز دهنده و صلاحیت بخش همت گمارد، اما متن آیین نامه نشان می دهد که سازمان امور اجتماعی نیز بدون اینکه تنظیم گری نسبت به سیاست های مرتبط با ساماندهی و نظارت و پایش خدمات مشاوره خانواده اعمال شده باشد، به عنوان سازمان مجوز دهنده و اعتبار بخش به سایر دستگاه ها و سازمان های فعال در حوزه مشاوره اضافه شده است.

۲-۲-۲. چشم‌پوشی از تدوین منشور مشاوره خانواده

بر اساس بند «۱۱» اقدام ملی راهبرد کلان «۳» نقشه مهندسی فرهنگی کشور،^۱ ستاد ملی زن و خانواده موظف است با همکاری و مشارکت نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط همراه با تقسیم کار ملی، منشور مشاوره خانواده و توسعه کمی، ارتقای کیفی و اصلاح، ساماندهی و نظارت و پایش مراکز مشاوره از دواج و خانواده و خدمات اجتماعی مبتنی بر مبانی، روش‌ها و فنون اسلامی مشاوره، نظام برنامه‌ریزی، تدوین، اجرا و نظارت نماید.

همچنین بر اساس ماده (۲) «آیین‌نامه تشکیل ستاد ملی زن و خانواده»،^۲ تنظیم سیاست‌های اجرایی، راهبردها و آیین‌نامه‌های اجرایی به منظور تحقق سیاست‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در موضوع زنان و خانواده بر عهده ستاد ملی زن و خانواده است که دبیرخانه ستاد نیز در معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری قرار دارد، اما مقدمه آیین‌نامه نشان می‌دهد که تدوین و پیشنهاد آیین‌نامه توسط معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده (دبیرخانه ملی ستاد ملی زن و خانواده) بوده که برای تصویب به هیئت‌وزیران ارسال شده است و در خصوص منشور مشاوره خانواده اقدامی صورت نگرفته است.

بنابراین به نظر می‌رسد که در تدوین آیین‌نامه معاونت به این وظایف توجهی نداشته و دستگاه دیگری (سازمان امور اجتماعی کشور) را در کنار سایر دستگاه‌ها همچون قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی و سازمان نظام روان‌شناسی و... به انجام مجوزدهی به ارائه این خدمات افزوده است.

۳-۲-۲. وجود احکام و ضوابط متناقض در آیین‌نامه

تعدد مراجع نظارت‌کننده بر اثربخشی آیین‌نامه، یکی از ایرادهای مرتبط با آیین‌نامه است. در این خصوص باید بیان کرد هنگامی که وظیفه‌ای در یک آیین‌نامه به صورت متناقض به دو دستگاه متفاوت داده می‌شود موجب ابهام و سردرگمی مخاطبان حکم و مجریان در اعمال نظارت خواهد شد. برای نمونه در ماده (۱۰) آیین‌نامه ارزیابی اثربخشی احکام آیین‌نامه، بر عهده کارگروه تخصصی شورای اجتماعی کشور نهاده شده و در مقابل در ماده (۱۴) مسئولیت نظارت بر حسن

۱. تدوین منشور مشاوره خانواده و توسعه کمی، ارتقای کیفی و اصلاح، ساماندهی و نظارت و پایش مراکز مشاوره از دواج و خانواده و خدمات اجتماعی مبتنی بر مبانی، روش‌ها و فنون اسلامی مشاوره، نظام برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت: ۱ - ستاد ملی زن و خانواده موظف است با همکاری و مشارکت نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط، برنامه اجرایی این مصوبه را همراه با تقسیم کار ملی در مدت سه ماه تصویب و برای اجرا ابلاغ نماید و ضمن پیگیری‌های لازم، گزارش عملکرد آن را سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کند.

۲. آیین‌نامه تشکیل ستاد ملی زن و خانواده (مصوب جلسه ۶۸۲ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی) ماده (۲)، وظایف ستاد: ۱. تنظیم سیاست‌های اجرایی، راهبردها و آیین‌نامه‌های اجرایی به منظور تحقق سیاست‌ها، دستورات و اوامر مقام معظم رهبری، سیاست‌های کلان نظام مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبات مجلس شورای اسلامی در موضوع زنان و خانواده.

اجرای این آیین نامه بر عهده معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده است. همچنین در راستای راه اندازی زیرسامانه در بند «۲» ماده (۱) آیین نامه که به بیان اصطلاحات در آیین نامه اشاره داشته، آمده است که «زیرسامانه بر خط مشاوره نوهمسران که ذیل پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان ایجاد می شود» و در مقابل در ماده (۳) آیین نامه سازمان امور اجتماعی کشور مکلف شده با بهره گیری از خدمات غیردولتی و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط، نسبت به راه اندازی زیرسامانه اقدام نماید.

۴-۲-۲. مغایرت آیین نامه با «ساماندهی مراکز مشاوره از دواج و خانواده» در برنامه هفتم توسعه

به منظور ساماندهی و اعتبار بخشی به مشاوره از دواج و خانواده و همچنین یکپارچه سازی در ایجاد نظام صلاحیت بخشی در رتبه بندی مشاوران از دواج و خانواده، در برنامه هفتم توسعه دولت مکلف شده که اقدامات قانونی زیر را انجام دهد:

۱- ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی.

۲- ساماندهی، یکپارچه سازی و ایجاد نظام صلاحیت سنجی و رتبه بندی مشاوران.

۳- ترویج مشاوره قبل، حین و پس از ازدواج حداقل به مدت پنج سال.

این در حالی است که آیین نامه به این تکلیف قانونی پایبند نبوده و سازمان امور اجتماعی کشور را (در کنار سایر سازمان های مجوز دهنده)، صلاحیت مجوز دهی به مشاوره از دواج و خانواده بخشیده است. البته ذکر این مطلب ضروری است که «لایحه برنامه هفتم توسعه» در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۱ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و برای اعلام نظر به شورای نگهبان ارسال شده، اما «آیین نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک» در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۱۵ به تصویب هیئت وزیران رسیده است.

۵-۲-۲. نادیده انگاشتن آیین نامه های اجرایی احکام قانون بودجه سال ۱۴۰۲

در ماده (۱۱) آیین نامه برای اجرای آن در سال ۱۴۰۲، منابع مالی از محل اعتبارات موضوع بندهای «ه» و «ح» تبصره «۹» و بند «ن» تبصره «۱۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ذکر شده که در ارتباط با این تخصیص ها در ادامه نکاتی بیان می شود:

۱- در بند «ه» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ آمده است: «به منظور ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی در شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در این قانون مکلفند یک درصد (۱٪) از هزینه های خود را برای هم افزایی و ارتقای فعالیت ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه ای نوین، نشر و

کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند».

اما براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس [۱] ابهام جدی در خصوص عبارت «اعتبارات هزینه‌ای» در بند «ه» تبصره «۹» وجود دارد. زیرا منظور از «اعتبارات هزینه‌ای» مشخص نیست که شامل کل هزینه‌های مندرج در ستون مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت قانون بودجه است و یا اینکه منظور از «اعتبارات هزینه‌ای» عنوان و ردیف مرتبط با ستون منابع بوده که در واقع شامل کمک زیان دولت است.

همچنین با توجه به موارد یاد شده در بند مذکور (موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای) موارد مصرف اعتبارات متعدد ذکر شده است.

البته ذکر این نکته نیز لازم است که براساس ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی این بند از قانون بودجه سال ۱۴۰۲، دستگاه‌های مشمول مکلفند حداقل سی درصد (۳۰٪) منابع موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه را در اختیار صداوسیما قرار دهند. همچنین کارگروه ناظر بر هزینه‌کرد این اعتبارات شامل: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و سازمان صداوسیماست.

در بند «ح» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ آمده است که به منظور «تحکیم نهاد خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان» کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای خود را (به استثنای فصول ۱، ۴ و ۶) در موضوعات مربوط به حوزه زنان از قبیل توانمندسازی زنان خودسرپرست، حمایت از فرزندآوری، مشاوره در حوزه خانواده، حمایت از زنان و دختران در معرض آسیب و یا آسیب‌دیده، سلامت، بهداشت، آموزش، ورزش و کار آفرینی زنان هزینه نمایند.

بررسی آیین‌نامه اجرایی این بند نشان می‌دهد که براساس تبصره «۱» ماده (۲)، هر دستگاه اجرایی می‌تواند ۳۰ درصد از اعتبار موضوع این آیین‌نامه را برای عملیاتی‌سازی برنامه‌ها مبتنی بر

۱. در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی دستگاه‌های مشمول مکلفند یک درصد (۱٪) از هزینه‌های خود (مشمول بر هزینه‌های اداری و عمومی) را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای با رعایت ماده (۱۹) قانون برنامه بودجه کشور - مصوب ۱۳۵۱ - اختصاص دهند.

۲. تبصره «۱» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند «ح» تبصره «۹» ماده واحد قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور «سی درصد از اعتبار موضوع این آیین‌نامه در هر دستگاه اجرایی برای عملیاتی‌سازی برنامه‌ها با جامعه هدف کارکنان همان دستگاه، قابل هزینه‌کرد است و ضروری است مابقی اعتبار، با استفاده از ظرفیت‌های قانونی از جمله ماده (۷۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶، صرف احاد جامعه شود».

تحکیم بنیان خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان برای جامعه هدف کارکنان همان دستگاه هزینه نماید و مابقی اعتبار را در راستای همان برنامه‌ها صرف آحاد جامعه نماید. بنابراین بر اساس مواد این آیین‌نامه دستگاه‌های اجرایی موظفند در اجرای وظایف ذاتی و قانونی خود، نسبت به اجرای برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با تحکیم بنیان خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان هزینه کنند. بنابراین مشاوره به نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک شرح وظایف ذاتی و قانونی بسیاری از دستگاه‌های اجرایی نیست، البته در نشست نظارتی (۱۴۰۲/۹/۳) که در کمیسیون اجتماعی مجلس بر نحوه هزینه‌کرد این بودجه برگزار شد حاکی از عدم اهتمام بیشتر دستگاه‌ها بر تخصیص این اعتبار بوده و همچنین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، ارسال از سوی دولت این حکم حذف شده است.

۳۲ در بند «ن» تبصره «۱۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به وزارت کشور اجازه داده شد به منظور جلب و تجهیز و مدیریت منابع در حوزه پیشگیری و مقابله با آسیب‌های اجتماعی، حسابی با عنوان «حساب کاهش آسیب‌های اجتماعی» در خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی از محل منابع قانونی در اختیار و کمک‌ها و مشارکت‌های بخش غیردولتی افتتاح نماید، منابع حساب مذکور قابل انتقال به سال بعد باشد، اما در ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی این بند از قانون تأکید شده است که وجوه حساب برای اجرا و حمایت از برنامه‌های گروه‌های مردمی دارای مجوز از مراجع ذی‌ربط و دستگاه‌های اجرایی، صرف برنامه‌های سلامت و ارتقای سرمایه اجتماعی و پیشگیری و مقابله با آسیب‌های اجتماعی با اولویت اعتیاد، طلاق، مفاسد اخلاقی، مناطق حاد و سکونتگاه‌های غیررسمی، زنان سرپرست خانوار، خودسرپرست و بدسرپرست و کودکان کار خیابان شود و در این وجوه مصرفی اشاره‌ای به مشاوره نشده است.

بررسی منابع مالی لازم برای اجرای این آیین‌نامه در سال ۱۴۰۲ که در ماده (۱۱) آن لحاظ شده، نشان می‌دهد که در موارد مصرفی اعتبارات در ذیل بندهای تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ذکر شده‌اند، اشاره‌ای به مشاوره نوه‌مسران نشده و همچنین تأمین اعتبارات مشاوره نوه‌مسران در آیین‌نامه به درصدهای از اعتبارات دستگاه‌هایی گره خورده است که عملاً مرتبط با حوزه خانواده نیستند و به نوعی مشاوره نوه‌مسران را طفیلی آنها ساخته است.

بنابراین منابع مالی در نظر گرفته شده برای اجرایی‌سازی مواد آیین‌نامه ناپایدار است و اجرایی‌سازی آن را در عمل با مشکل کمبود/نبود اعتبار مواجه خواهد ساخت و این در حالی است که در ماده (۱۲) آیین‌نامه مصوب شده که هزینه خدمات مشاوره ارائه شده در سال اول از دواج رایگان بوده و از محل اعتبارات تخصیص داده شده تأمین می‌شود.

۳. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

استفاده از خدمات مشاوره‌ای در تحکیم نهاد خانواده یکی از ظرفیت‌هایی است که در دهه‌های اخیر مورد توجه سیاستگذاران در کشور قرار گرفته است، یکی از این موارد تصویب «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوه‌مسران در پنج سال اول زندگی مشترک» مصوب ۱۴۰۲/۹/۱۵ هیئت‌وزیران است که در راستای اهدافی همچون تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده بوده، اما بررسی متن آیین‌نامه نشان می‌دهد که دارای ایرادهایی است:

۱-۳. ایرادهای ساختاری

- ایجاد تشتت در ساختار مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده در کنار سایر دستگاه‌های مجوزدهنده (وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی و...) با صلاحیت‌بخشی به سازمان امور اجتماعی کشور در مجوزدهی؛
- مغایرت با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی به دلیل به تصویب نرسیدن اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور از سوی مراجع ذی صلاح.

۲-۳. ایرادهای محتوایی

- محول نکردن صلاحیت مجوزدهی به سازمان امور اجتماعی کشور بدون توجه به سیاست‌های مصوب مرتبط با ساماندهی خدمات مشاوره‌ای از دواج و خانواده؛
- عدم توجه به تدوین منشور مشاوره خانواده مبتنی بر نظام برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر مشاوره خانواده؛
- محول کردن نظارت هم‌زمان بر حسن اجرای مواد آیین‌نامه به سازمان امور اجتماعی و معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده؛
- تعارض با تکلیف دولت بر ساماندهی و یکپارچه‌سازی مشاوره خانواده در برنامه هفتم توسعه؛
- ناپایداری اعتبارات مالی در نظر گرفته شده برای اجرای مواد آیین‌نامه.

لذا با توجه به ایرادهای ساختاری و محتوایی در خصوص آیین‌نامه پیشنهاد می‌شود «هیئت تطبیق مصوبات دولت با قوانین مجلس» (با استناد به فراز پایانی اصل یکصدوسی‌وهشتم قانونی اساسی) آیین‌نامه را با قوانین مصوب تطبیق داده و موارد نقض قوانین در آیین‌نامه را به رئیس

مجلس برای ملغی نمودن آیین‌نامه با استناد به صدر ماده واحده^۱ و تبصره «۴»^۲ الحاقی به «قانون نحوه اجرا اصول هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات بعدی» و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی آن^۳، اعلام نماید.

آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک مصوب ۱۴۰۲/۰۹/۱۵ هیئت وزیران

ماده (۱) - در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱. نوهمسران: زوجین که از تاریخ ثبت ازدواج دائم آنها کمتر از پنج سال گذشته باشد.

۲. زیرسامانه: زیرسامانه برخط مشاوره نوهمسران که ذیل پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان ایجاد می‌شود.

ماده (۲) - با هدف تحکیم بنیان خانواده و ارتقای مهارت‌های زندگی مطابق با الگوی ایرانی -

اسلامی، نوهمسران از خدمات مشاوره خانواده مطابق این آیین‌نامه برخوردار می‌شوند.

تبصره - سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، احکام این آیین‌نامه را در سال اول در استان‌های قم و سمنان و از سال دوم به بعد در دیگر استان‌های کشور از محل اعتبارات مصوب مربوط، اجرا نماید.

ماده (۳) - سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است با بهره‌گیری از خدمات بخش غیردولتی و

در چارچوب قوانین و مقررات مربوط، نسبت به راه‌اندازی زیرسامانه اقدام و به‌نحوی برنامه ریزی نماید که تمامی مراحل فرآیند مشاوره از قبیل ثبت و تبادل اطلاعات، اختصاص مشاور، آموزش زوجین، ارائه مشاوره، نظر سنجی از مراجعان، پایش و رصد عملکرد مشاوران و نظارت کلی بر اجرای فرآیند یادشده از طریق زیرسامانه انجام گردد.

۱. تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیون‌های مذکور در اصل یکصد و سی و هشتم و نیز مصوبات موضوع اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می‌رسد در صورتی که رئیس مجلس آن را خلاف قانون تشخیص بدهد، نظر خود را با ذکر دلیل به دولت اعلام می‌نماید، چنانچه این قبیل مصوبات بعضاً یا کلاً خلاف قانون تشخیص داده شوند حسب مورد هیئت وزیران و یا کمیسیون مربوطه مکلف است ظرف یک هفته پس از اعلام نظر رئیس مجلس نسبت به اصلاح مصوبه اقدام و سپس دستور فوری توقف اجرا را صادر نماید.

۲. چنانچه تمام یا قسمتی از مصوبه مورد ایراد رئیس مجلس شورای اسلامی قرار گیرد و پس از اعلام ایراد به هیئت وزیران، ظرف مدت مقرر در قانون، نسبت به اصلاح یا لغو آن اقدام نشود پس از پایان مدت مذکور حسب مورد تمام یا قسمتی از مصوبه مورد ایراد، ملغی‌الاثراً خواهد بود.

۳. اجرای تمام یا قسمتی از مصوبات دولت یا سایر مراجع تصویب‌کننده از سوی رئیس مجلس، مغایر قانون اعلام می‌شود، پس از اتمام یک هفته مهلت مقرر، غیرقانونی است و متخلف برابر قوانین مربوط، تحت پیگرد قرار می‌گیرد.

تبصره - در مواردی که به تشخیص مشاور، انجام مشاوره به صورت حضوری ضرورت داشته باشد، مشاوره در مراکز مشاوره مورد تأیید و ثبت شده در زیرسامانه (به انتخاب زوجین) توسط مشاوران ذی صلاح انجام می‌گردد و مشاور مکلف به ثبت سوابق و نتایج مشاوره در زیرسامانه خواهد بود.

ماده (۴) - سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است در چارچوب تفاهم نامه همکاری، از همکاری دستگاه‌ها و نهادهای دارای ظرفیت مشاوره برای اجرای این آیین‌نامه استفاده نماید.

ماده (۵) - مشاوران و مراکز مشاوره متقاضی مشارکت در اجرای این آیین‌نامه، در صورت داشتن پروانه فعالیت معتبر از سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، تقاضای خود را از طریق زیرسامانه ثبت می‌نمایند. سازمان امور اجتماعی کشور پس از تأیید صلاحیت عمومی و تخصصی متقاضیان، برای هر یک از واجدان صلاحیت، دسترسی لازم به زیرسامانه را ایجاد می‌نماید.

ماده (۶) - سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است با رعایت ضوابط تشخیص صلاحیت عمومی و تخصصی مشاوران همکار (موضوع شیوه‌نامه اجرایی موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه)، تمهیدات لازم جهت بهره‌مندی از خدمات گروه‌های تبلیغی و جهادی، نیروهای داوطلب مردمی، سازمان‌های مردم‌نهاد، سازمان تبلیغات اسلامی و مساجد برای ارائه خدمات موضوع این آیین‌نامه را اتخاذ نماید.

ماده (۷) - سازمان ثبت احوال کشور مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، اطلاعات مربوط به زوجین که کمتر از پنج سال از ثبت ازدواج آنان گذشته است (تازمان ابلاغ آیین‌نامه) را در اختیار سازمان امور اجتماعی کشور قرار دهد.

ماده (۸) - سازمان امور اجتماعی کشور مکلف است علاوه بر ارائه خدمات مشاوره اختصاصی به زوجین، دوره‌های آموزشی در زمینه بهبود روابط زوجین را با استفاده از ظرفیت مشاوران همکار در بستر زیرسامانه برگزار نماید.

ماده (۹) - دوره‌های به‌روزرسانی دانش و مهارت و بازآموزی مشاوران همکار با استفاده از ظرفیت اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و اساتید حوزه علمیه، توسط سازمان امور اجتماعی کشور در بستر زیرسامانه برگزار می‌گردد.

ماده (۱۰) - نظارت بر نحوه تدوین محتواهای آموزشی، تدوین دستورالعمل‌های راهنمایی و مشاوره و ارزیابی زوجین، نظارت بر نحوه ارائه خدمات توسط مشاوران همکار، نحوه بازآموزی مشاوران و نیز ارزیابی اثربخشی احکام این آیین‌نامه، بر عهده شورای اجتماعی کشور است که از طریق کارگروه تخصصی مربوط انجام می‌پذیرد.

ماده (۱۱) - منابع مالی لازم برای اجرای این آیین‌نامه در سال ۱۴۰۲، از محل اعتبارات موضوع بندهای «ه» و «ح» تبصره (۹) و بند «ن» تبصره «۱۹» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و سایر اعتبارات مصوب مربوط، تأمین و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط، تخصیص می‌یابد. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است اعتبارات لازم جهت اجرای این آیین‌نامه را همه ساله در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده (۱۲) - هزینه خدمات مشاوره ارائه شده در سال اول ازدواج، از محل اعتبارات تخصیص داده شده تأمین می‌گردد و هیچ‌گونه وجهی از مراجعین دریافت نمی‌گردد و در سال‌های دوم تا پنجم ازدواج، برای نوه‌مسران دهک‌های (۱) تا (۷) رایگان می‌باشد.

تبصره - سازمان امور اجتماعی کشور می‌تواند جهت تأمین منابع مالی لازم برای اجرای طرح، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط از کمک‌های غیردولتی نظیر اعتبارات شهرداری‌ها نیز استفاده نماید.

ماده (۱۳) - شیوه‌نامه اجرایی این آیین‌نامه شامل ضوابط تشخیص صلاحیت عمومی و تخصصی مشاوران همکار و نحوه اولویت‌بندی زوجین براساس ویژگی‌ها و درخواست‌ها و ترتیبات ارائه مشاوره در بستر زیرسامانه ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه در چارچوب قوانین توسط سازمان امور اجتماعی کشور تهیه می‌شود و به تصویب شورای اجتماعی کشور می‌رسد.

ماده (۱۴) - مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه بر عهده معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده است.

منابع و مأخذ

[۱] گزارش «بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور تبصره «۱۳» حوزه فرهنگ» مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۱۹۵۱۱، ۱۴۰۲.

گزیده سیاستی

بررسی «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک» نشان می‌دهد آیین‌نامه با ایجاد تشنتت در ساختار مجوزدهی، عدم توجه به برنامه هفتم توسعه، ناپایداری منابع مالی و... دارای ایرادهایی است که رئیس مجلس شورای اسلامی با استناد به اصول هشتاد و پنجم و یکم دوسوی و هشتم قانون اساسی می‌تواند آن را املگی اعلام نماید.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان یاس‌داران، رویروی یارک نیاوران (ضلع جنوبی، بلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۷۷۵-۵۵۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir